

2.7 Het anti-pestprotocol voor kinderen

2.7.1 Inleiding

Het anti-pestprotocol is een protocol dat als doel heeft dat alle kinderen zich in hun basisschoolperiode veilig voelen, zodat zij zich optimaal kunnen ontwikkelen. Door regels en afspraken zichtbaar te maken, kunnen kinderen en volwassenen, als er zich ongewenste situaties voordoen, elkaar aanspreken op deze regels en afspraken. Door elkaar te steunen en wederzijds respect te tonen, stellen we alle kinderen in de gelegenheid om met veel plezier naar school te gaan! Als zich ongewenste situaties voordoen, kunnen zij elkaar aanspreken op deze regels en afspraken. Ondanks alle maatregelen komt pesten helaas op iedere school voor, zo ook op de scholen van de Cadans Primair.

Verantwoordelijkheid en duidelijkheid voor preventie en aanpak ligt bij de directie en het team van de school. Er wordt minder gepest in een klimaat waar duidelijkheid heerst over de omgang met elkaar, waar verschillen worden aanvaard en waar ruzies niet met geweld wordt opgelost, maar uitgesproken.

2.7.2 Inzicht in de veiligheidsbeleving

De school zorgt voor zicht op de veiligheidsbeleving en zicht op de beleving van het schoolklimaat door leerlingen, leerkrachten, ouders, schoolondersteuners en directie. Als de school weet wat er speelt, worden knelpunten gesignaleerd en kan het beleid daarop worden aangepast.

Daarbij gaat het om antwoorden op vragen als:

- Hoe veilig is deze school in de beleving van leerlingen, personeel, schoolleiding en ouders van leerlingen?
- Welke plekken voelen voor leerlingen veilig en welke niet? Hebben ze weleens geweld ervaren? Worden ze gepest – op het schoolplein, in de klas, of via internet? Of pesten ze zelf? Weten leerlingen en ouders bij wie ze terecht kunnen als er iets vervelends gebeurt?

Om zicht te krijgen hoe veilig kinderen zich voelen, gebruikt iedere school een leerlingvolgsysteem dat het sociaal-emotionele functioneren van kinderen in beeld brengt.

Een belangrijk instrument is het registreren van incidenten; de aard en omvang van de incidenten op school is een belangrijke graadmeter van de veiligheid. Goede communicatie, centrale registratie en analyse van de gegevens zijn noodzakelijk. De procedure voor het melden van incidenten staat vermeld in de schoolgids en op de website.

Binnen de school krijgt één persoon de verantwoordelijkheid voor de dossiervorming. Door dit centraal meldpunt in te stellen is het voor iedereen duidelijk waar incidenten gemeld moeten worden. Bovendien draagt één centraal aanspreekpunt ertoe bij dat er op een uniforme wijze wordt geregistreerd.

De school registreert de volgende incidenten:

- fysiek geweld dat letsel tot gevolg heeft;
- seksueel misbruik;
- grove pesterijen;
- discriminatie (onder meer naar ras, geslacht en homodiscriminatie);
- bedreigingen;
- cyberpesten;
- vernieling of diefstal van goederen.

2.7.3 Gedragsregels

De kracht van gedragsregels schuilt in het feit dat het samen opstellen van de gedragsregels voor draagvlak zorgt. Binnen de school informatie uitwisselen over hoe in de school en in de klas omgegaan kan worden met gedragsproblemen draagt bij aan een sociaal veilig klimaat. Het uitdragen van normen en waarden is een verantwoordelijkheid van iedere leerkracht en zijn of haar voorbeeldgedrag is daarbij cruciaal. Leerkrachten helpen leerlingen vormings- en opvoedingsdoelen te bereiken. Door pedagogisch handelen, verbindt een leerkracht de persoonlijke, sociale en morele ontwikkeling van leerlingen met het cognitieve leren. Cadans Primair richt zich op:

- Het hanteren van duidelijke gedragsregels en grenzen, het aanleren van vaardigheden voor gewenst gedrag en het belonen van positief gedrag van individuele en groepen kinderen.
- Omgaan met de verschillen tussen kinderen door het bieden van maatwerk: het afstemmen van de onderwijsleersituatie op de ontwikkelingskansen van kinderen met uiteenlopende onderwijsbehoeften.
- Effectieve instructiestrategieën, zoals: het opdelen van de instructie in kleine stappen, kinderen meer mogelijkheden geven om te reageren op vragen en het inbouwen van keuzemogelijkheden, aandacht voor de eigen verantwoordelijkheid van kinderen en de betrokkenheid van kinderen bij de les.

2.7.4 Preventie van pesten

Het is bij de aanpak van pesten belangrijk dat we onderscheid maken tussen plagen en pesten. Plagen is cruciaal voor de persoonlijke ontwikkeling van kinderen. Het is sociaal leergedrag en als je dat probeert te voorkomen, doe je hen tekort. Bij plagen is er sprake van onderlinge krachtmeting, onderlinge grenzen van de sociale omgang verkennen en emotionele uitingen door de dader bij frustraties. Plagen hoort bij normaal opgroeigedrag. Kinderen leren hoe zij zich in de groep moeten handhaven. Preventief handelen is de sleutel; beter voorkomen dan genezen. Bij pesten is er sprake van een chronische vorm van geweld dat aanhoudend en herhaaldelijk wordt toegepast bij een of meerdere slachtoffers. Vaak is het stiekem, gemeen en moeilijk te stoppen. Ook is er vaak een machtsverschil. Er is sprake van gedrag dat schade berokkent en van overtreding van regels. De ontvanger bepaalt of het plagen of pesten is!

2.7.5 Creëren van een sociaal veilige omgeving

Pesten komt voort uit onveiligheid in de sociale context. Gevoelens van onzekerheid worden daarbij getriggerd en weggeduwd. Ze krijgen hun uitweg in de vorm van psychische of fysieke agressie naar derden. De meest effectieve oplossing voor dit probleem is het creëren van een sociale veilige omgeving. De mate van sociale veiligheid wordt bepaald door de manier waarop er binnen een groep wordt omgegaan met de onderlinge verschillen. Er wordt preventief te werk gegaan bij pesten. Samen met de kinderen in school zijn er schoolregels opgesteld die zichtbaar zijn in de klas en de overige ruimtes in school. Deze regels hebben tot doel kinderen continu erop te wijzen dat wij samen zorg dragen voor elkaar en de spullen in school. De regels worden na iedere vakantie besproken. Een belangrijke stelregel is dat het inschakelen van de leerkracht als een andere leerling zich niet prettig gedraagt naar een kind, niet als klikken wordt opgevat. Vanaf de kleutergroep brengen we kinderen dit al bij. Het melden is wezenlijk. Wanneer het melden op gang is, gaat de spanning er

geleidelijk af. We bespreken het ja/nee gevoel om de kinderen hun grenzen te laten aangeven. Kinderen mogen altijd hulp vragen van een leerkracht.

School en gezin halen voordeel uit een goede samenwerking en communicatie. Dit neemt niet weg dat iedere partij moet waken over haar eigen grenzen. Het is niet de bedoeling dat ouders naar school komen om eigenhandig een probleem voor het kind op te komen lossen. Bij problemen van pesten zullen de directie en de leerkrachten hun verantwoordelijkheid nemen en overleg voeren met de ouders. Ouders kunnen signalen doorgeven en informatie en meedenken over de oplossingen.

2.7.6 Signalen van pesten

Leerkrachten hebben een sleutelrol in de aanpak van het grensoverschrijdend gedrag. Zij zijn de eerstverantwoordelijken om dit vroegtijdig te signaleren én voor de aanpak ervan. Als pesten optreedt, moeten leerkrachten (in samenwerking met de ouders) dat kunnen signaleren en duidelijk stelling nemen. We realiseren hiervoor een directe aanpak. Wanneer het probleem niet op de juiste wijze wordt aangepakt of de aanpak niet het gewenste resultaat oplevert, dan is de inschakeling van een interne of externe vertrouwenspersoon nodig. De interne of externe vertrouwenspersoon kan het probleem onderzoeken, deskundigen raadplegen en het bevoegd gezag adviseren.

Signalen van pesterijen kunnen o.a. zijn:

- ✓ altijd een bijnaam, nooit bij de eigen naam noemen;
- ✓ zogenaamde leuke opmerkingen maken over een klasgenoot;
- ✓ een klasgenoot voortdurend ergens de schuld van geven;
- ✓ briefjes doorgeven;
- ✓ beledigen;
- ✓ opmerkingen maken over kleding;
- ✓ isoleren;
- ✓ buiten school opwachten, slaan of schoppen;
- ✓ op weg naar huis achterna rijden;
- ✓ naar het huis van het slachtoffer gaan;
- ✓ bezittingen afpakken;
- ✓ schelden of schreeuwen tegen het slachtoffer.

Deze lijst kan nog verder worden uitgebreid. Leerkrachten en ouders moeten alert zijn op de manier waarop kinderen met elkaar omgaan en duidelijk stelling nemen wanneer bepaalde gedragingen hun norm overschrijden. Steeds weer geldt hier: Wat jij niet fijn vindt, doe dat ook niet bij een ander!

2.7.7 Aanpak van ruzies en pestgedrag

Pesten moet gezien worden als een groepsprobleem. Bij de aanpak van het pesten zijn 5 partijen betrokken, namelijk: het gepeste kind, de pester(s), de klasgenoten, de school (leerkracht) en de ouders. We moeten ons richten op alle betrokken partijen. Als de leerkracht merkt dat er wordt gepest, voert de leerkracht een gesprek met het gepeste kind. Hij/zij luistert naar wat er is gebeurd en neemt het probleem serieus. Samen met het kind gaat hij/zij op zoek naar mogelijke oplossingen en begeleidt het kind daarin. Indien nodig schakelt de leerkracht deskundige hulp in. Hij/zij houdt vervolggesprekken met het kind. De leerkracht informeert de anti-pest coördinator en maakt een notitie. Hij/zij is het aanspreekpunt als het gaat om pestgedrag. Er vindt een gesprek plaats met de pester(s). Pesten gebeurt nooit zonder reden, daarom is het belangrijk om achter de oorzaak te komen. De leerkracht zal ingaan op de impact van de pester op het slachtoffer. En hij/zij zorgt ervoor dat het kind zich veilig voelt en legt hem/haar uit wat de school doet om het pesten te stoppen. Er worden afspraken gemaakt over de gewenste gedragsveranderingen. Er zijn duidelijk grenzen. Soms zijn er meerdere gesprekken nodig. De leerkracht zal ook afwegen om de groep op de hoogte te stellen van het pesten. Er wordt met de groep gesproken over ieders eigen rol daarin. De groep kan het pesten doorbreken door actief een rol te spelen in het proces.

Het is belangrijk dat de groep leert het pesten bespreekbaar te maken met de leerkracht en/of ouder. De groep heeft de mogelijkheid om met oplossingen te komen waarin ze zelf een actieve rol spelen. De school is verantwoordelijk voor de veiligheid van de kinderen. Alle leerkrachten en medewerkers binnen de school weten hoe ze moeten handelen bij pestgedrag. Als een kind in een pestsituatie zit, zullen de ouders ervan op de hoogte gesteld worden door de leerkracht. Het probleem wordt met de ouders besproken. Ouders zijn altijd welkom met vragen of om hun verhaal te doen. Alle gesprekken en afspraken worden vastgelegd door de leerkracht in ons leerlingvolgsysteem Parnassys. De leerkracht brengt de intern begeleider (IB'er) en de directie op de hoogte. Afhankelijk van de situatie wordt bekeken of de ouders van de zwijgende groep uitgenodigd worden voor een gesprek. Leerkracht(en) en ouders proberen in goed overleg samen te werken aan een bevredigende oplossing.

Pesten kan ook bij een andere leerkracht of tijdens het overblijven gebeuren. De leerkracht/overblijfouder/ IB'er heeft een afzonderlijk gesprek met de pester en de gepeste. Dezelfde dag vindt er een gezamenlijk gesprek plaats met betrokken kinderen. Het probleem wordt helder gemaakt. Indien nodig worden andere leerkrachten en overblijfouders geïnformeerd i.v.m. toezicht op het schoolplein e.d. Als het grensoverschrijdend gedrag ernstig is of recidiveert, zullen de ouders altijd worden ingelicht. Na een week komt er een vervolggesprek.

Hierbij wordt ook verwezen naar het protocol ICT en social media voor leerlingen (zie kwaliteitshandboek 6.1E) m.b.t. gemaakte afspraken bij gebruik van internet en social media.

2.7.8 Deskundige hulp

Bij aanhoudend pestgedrag kan er voor gekozen worden om een leerling tijdelijk in een andere groep te plaatsen, binnen de school. Ook wordt er deskundige hulp ingeschakeld zoals de ondersteuningseenheid Vught of het Basisteam Jeugd en Gezin. Het Basisteam Jeugd en Gezin biedt ondersteuning. Deze samenwerking wordt vormgegeven in de zogenoemde Zorg- en Advies Teams (ZAT). In de samenwerking binnen een ZAT tussen de school en ketenpartners (politie, jeugdzorg en maatschappelijk werk) is het belangrijk om als school duidelijk te houden wat de grenzen zijn van de verantwoordelijkheden van de verschillende partijen die samenwerken. Deze partijen zijn niet alleen van belang om te betrekken bij interventies gericht op het aanpakken van incidenten en in situaties van onveiligheid, maar ook om (mede) vorm te geven aan beleid voor sociale veiligheid en de school te ondersteunen bij het bevorderen van sociale veiligheid voor groepen en individuen daarbinnen.

2.7.9 Stappen voor ouders

Hieronder worden de stappen op een rijtje gezet. Een volgende stap wordt gezet als een eerdere stap niet het goede resultaat bood.

Stap 1:

De ouders nemen contact op met de school als er signalen zijn van pestgedrag. De leerkracht is het eerste aanspreekpunt. Tijdens het gesprek met de leerkracht worden er afspraken gemaakt over het vervolg. Er komt een verslag in Parnassys en de directeur wordt hiervan op de hoogte gesteld.

Stap 2:

Ouders maken een afspraak met de anti-pest coördinator van de school/de interne vertrouwenspersonen.

Stap 3:

Er vindt overleg plaats met de directeur. De betrokken leerkracht kan bij dit overleg worden uitgenodigd. De directeur hoort beide partijen. Er wordt een plan van aanpak opgesteld.

Stap 4:

Ouders dienen een klacht in bij de directeur. Bij behandeling van klachten dient de privacy van de betrokkenen te worden gewaarborgd. In eerste instantie dient er overleg te zijn tussen de betrokkenen. Desgewenst kan dit ook schriftelijk geschieden.

Stap 5:

De klacht wordt schriftelijk ingediend bij het bestuur. Binnen veertien dagen wordt de klacht behandeld. De afhandeling van de klacht mag, inclusief de benodigde onderzoeken, niet langer dan een maand duren.

Stap 6:

Ouders dienen een klacht in bij de stichting KOMM (onafhankelijke klachtencommissie machtsmisbruik in het onderwijs). De klachtenregeling ligt op elke school ter inzage en staat op de website.